

uplatňuje se nárok na věno, ježto pro způsobilost platební jsou směrodatny tyto a nikoliv snad dřívější poměry, a ježto dlužno hleděti k tomu, aby nebyla podryta hospodářská existence věnem povinné osoby. Názoru rekursního soudu, že povinný díl dědický je to nejvyšší, co otec a matka dítěti musí mu dáti věnem, v této všeobecnosti nelze sdíleti. Pro názor tento není v zákoně opory, neboť podstata povinnosti, dáti věno a podstata povinnosti, zůstaviti povinný díl, nemají nic společného a sluší výši věna v každém případě dle zvláštních poměrů vyměřiti s hlediska shora naznačeného.

Čís. 579.

Zákon o právu manželském ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n. Žádati dle § 15 za rozluku pro nepřekonatelný odpor oprávněn jest i ten i onen z obou manželů, nechť si předchozí rozvod byl rozvodem dobrovolným, nebo vysloven rozsudkem, v tomto případě nechť rozsudkem uznáno bylo na vinu navrhovatele rozluky nebo na vinu druhého manžela. Výrok rozsudku o vině na rozvodu nepřevzme se do usnesení, jímž povoluje se rozluka, zůstává však nicméně i na dále v platnosti.

(Rozh. ze dne 7. července 1920, R II 155/20.)

Rozsudkem ze dne 11. listopadu 1916 bylo manželství manželů Jana a Anny B-ových od stolu a lože rozvedeno z viny manželovy. Rozsudek nabyl právní moci. V roce 1920 navrhl manžel, by jeho manželství bylo po rozumu § 17 nebo §§ 15 a 16 manžel. zák. prohlášeno za rozloučené. Soud své stolice návrh zamítl. **Důvody:** Návrh není přípustným ani podle § 17, ani podle §§ 15 a 16. Neboť podle § 17 může soud tehdy vysloviti rozluku manželství, rozsudkem rozvedeného, nabude-li přesvědčení, že rozluka mohla býti z důvodů, jež byly zde v době rozvodu manželství, již tenkrát povolena, kdyby totiž již tenkrát žaloba na rozluku po zákonu byla bývala možnou a tehdy také byla bývala podána. Avšak za rozluku manželství může podle § 13 manžel žádati jen tehdy, když důvod k rozluce zavlada druhý manžel, ne však zavlada-li žádající sám tento důvod. V tomto případě mohl by manžel návrh na rozluku podat jen, kdyby on byl býval mohl žalovati, kdyby tudíž rozsudkem zjištěný důvod rozvodu — a jen tento přichází v úvahu jako důvod rozluky nyní požadované — přihodil se u protistrany, t. j. u manželky. Rozsudek praví však opak, ježto manželství bylo rozvedeno z důvodů zaviněných manželem. Proto není tu podmínek § 17. Totéž platí o podmínkách §§ 15, 16. Nespornou cestou provedená rozluka ve smyslu §§ 15, 16 je přeměnou rozvodu v rozluku s vyloučením otázky viny, předpokládá tudíž rozvod, při němž manželé soudní zjišťování viny vyloučili, t. j. dobrovolný rozvod. Použitím ustanovení §§ 15 a 16 na manželství, rozvedené rozsudkem, mohl by manžel, který v rozsudku na rozvod byl uznán vinným, obejít § 17, což by po případě mohlo vésti k velkému bezpráví na nevinné straně. Tak by i v tomto případě při použití § 15 byla tu rozluka, kde by manžel, jí navrhuující, byl viny sprostěn, poněvadž se v nálezu o rozluce vina nezjišťuje, a manželka byla by připravena o právo na plné zadostiučinění, které jí podle § 1266 obč. zák. proti vinné

straně přísluší, ačkoliv svého času žalovala s výsledkem o rozvod z viny manželovy a nechtěla tudíž otázku viny míti vyloučenu. Nález o rozluce, kterému jest předpokladem a základnou předchozí rozvod, musí tento míti jako základ i pokud jde o otázku viny, musí se tudíž i v tomto bodě krýti s rozhodnutím o rozvodě. Rekursní soud prohlásil manželství rozlučené. **Důvody:** Dle jasného znění předpisu § 15 zák. ze dne 22. května 1919 č. 320 sb. z. a n. může, bylo-li manželství soudně rozvedeno před vydáním tohoto zákona, každý manžel žádati za rozlučku pro nepřekonatelný odpor. Zákon tu, jakž upozorňuje vládní nařízení ze dne 27. června 1919, čís. 362 sb. z. a n. ve čl. II. odst. I., nečiní rozdílu, zda bylo manželství rozvedeno o žalobě rozsudkem nebo jen dobrovolně. Názor soudu první stolice, že předpokladem rozlučky manželství dle § 15 jest rozvod dobrovolný, nemá v zákoně opory. Že usnesení soudu o povolení rozlučky neobsahuje výrok o vině, ačkoliv v rozsudku, vydaném ve sporu o rozvod manželství vina jest zjištěna, na správnosti uvedeného výkladu § 15 ničeho měniti nemůže. Nelze také seznati, proč by i manžel, který rozvod zavinil, neměl míti práva pro nepřekonatelný odpor, který u rozvedených manželů častým bývá, za rozlučku manželství žádati. Ostatně není zákonného ustanovení, že by usnesením o rozluce manželství předcházející rozsudek o rozvodu manželství, co se týče viny pozbyl veškerého právního účinku a bude snad třeba ustanovení § 1266 obč. zák. novému zákonu přizpůsobiti. Ostatně jest poukázati v tomto směru na ustanovení § 19 zák. ze dne 22. května 1919 č. 320 sb. z. a n. Ježto tu jde o případ § 16 lit. a) odstavec druhý, poslední věta, jest žádost stěžovatelova o povolení rozlučky manželství oprávněna a bylo proto stížnosti vyhověti.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu manželky.

Důvody:

Jak sluší zákon vykládati, stanoví jasně § 6 obč. zák. Jde vždy o vystižení pravého smyslu zákona, čerpaného z přirozeného významu slov a úmyslu zákonodávce. Stanoví-li zákon všeobecně, že za rozlučku pro nepřekonatelný odpor může žádati každý manžel, bylo-li manželství soudně rozvedeno (§ 15 zák. ze dne 22. května 1919, č. 320 sb. z. a n.), nelze souditi jinak, než že má zákon na mysli výroky vyslovené dle §§ 107—109 obč. zák., nehledě ku předpisu § 15 cit. zák., tedy i rozvody vyslovené dle §§ 107—109 obč. zák. spadají pod § 15 cit. zák. Toto ustanovení má na mysli rozvody vůbec pro nepřekonatelný odpor, § 17 cit. zák. řeší však ještě zvláště otázku rozlučky při rozvodech vyslovených dle §§ 107—109 obč. zák. z důvodů v § 13 cit. zák., nevyklučuje však užití § 15 cit. zák. pro tyto rozvody. Že by tedy pod předpis § 15 cit. zák. spadaly pouze dobrovolné rozvody, ze zákona vyvozovati nelze. Dle § 15 cit. zák. může žádati za rozlučku každý manžel, tedy i manžel, z jehož viny bylo manželství rozvedeno. Jest to v soulase s povahou nepřekonatelného odporu, pro nějž lze žádati za rozlučku. Nelze tedy navrhcovateli odepřiti právo na rozlučku dle § 15 cit. zák. proto, že bylo manželství rozvedeno z jeho viny. Výrok o rozluce týká se toliko výroku o rozvodu, nedotýká se však nikterak otázky viny. Výrok o vině zůstává i nadále v platnosti, třeba by nebyl převzat do výroku o rozluce,

jak jest tomu v případě § 17 cit. zák. Při rozluce dle § 15 cit. zák. nenařizuje zákon převzetí výroku o vině do výroku o rozluce, a beze všeho důvodu žádá tedy stěžovatel, aby do výroku o rozluce byl pojat výrok, že se rozlučka vyslovuje z viny navrhovatelovy.

Čís. 580.

Zákon ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n., o zajištění půdy drobným pachtýřům.

Lhůta § 12 jest dodržena, učinil-li pachtýř, seč byl, by přihláška došla v čas vlastníka, tomuto však dostala se pro náhodu v jeho osobě se sběhší do rukou teprve po lhůtě.

(Rozh. ze dne 7. července 1920, R II 159/20.)

Požadovací nárok drobné pachtýřky farního kostela uznán byl všemi stolicemi, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Lze úplně stranou ponechati otázku, zda ohláška v § 12 zákona ze dne 27. května 1919 čís. 318 sb. z. a n. předepsaná, mohla s právní účinností býti učiněna též ústně, a, kdyby se k tomu přisvědčilo, zda v tomto případě stala se platná a účinná přihláška ústní, když lze důvodně tvrditi, že požadovatelka ohlásila nárok faráři v čas písemně. Lhůta dvanácti neděl § 12 dotčeného zákona končila se podle § 902 obč. zák. dnem 18. září 1919. Zjištěno, že právní zástupce pachtýřky zaslal farnímu úřadu písemnou ohlášku, obsahující údaje, v § 13 zmíněného zákona uvedené, dne 17. září 1919 doporučeným dopisem se zpátečním lístkem; že dne 18. září 1919 dostavil se poštovní posel na faru, by doručil doporučený dopis s ohláškou faráři; že jen proto, že farář nebyl doma, odešel s nepořízenou, nemoha dle platných předpisů poštovních vydati dopis někomu jinému; že dne 19. září 1919 opět přišel doručovat doporučenou zásilku, která však farářem byla odmítnuta. Z toho jest patrné, že se strany pachtýřky učiněno bylo vše, aby ohláška došla ještě v čas, že ohláška v pravdě před uplynutím zákonné lhůty také ještě došla příslušného místa, a že pouhou náhodou, v osobě faráře se přihodivší, nemohla tomuto v zákonné lhůtě býti dodána. Tato náhoda jde však podle zásady § 1311 obč. zák. na vrub faráře, nikoli na vrub pachtýřky, to tím méně, když nemůže přece jí býti na újmu, že, používši opatrnosti, za daných poměrů pochopitelné a oprávněné, zaslala ohlášku v doporučeném dopise se zpátečním lístkem, by si takto zabezpečila důkaz o podané přihlášce. Farář neměl dne 19. září odmítnouti zásilku, která mu, kdyby nebyl dne 18. září nepřítomen býval, tohoto dne bez závady byla doručena bývala, zvláště když dle vlastního udání musil předpokládati, že zásilka obsahuje ohlášku drobného pachtýře a když přijetím jejím nikterak nebyl by zadal svým právům. Nepřijav ohlášky a neučiniv okresnímu soudu oznámení dle § 15 zákona ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n., musí následky toho přičítati sám sobě. Následky ty záležejí dle posledního odstavce dotčeného § 15 v tom, že se má za to, že souhlasí s údaji v přihlášce obsa-